

HOITOTAHTONI

Muistiliitto
Alzheimer Centralförbundet

HOITOTAHTO

Tällä lomakkeella voit ilmaista omaa hoitoa ja hoivaa koskevan tahtosi. Hoitotahto tulee voimaan sellaisessa tilanteessa, jossa et enää itse kykene tekemään hoitoasi koskevia ratkaisuja. Hoitotahdon avulla voit varmistaa muun ohella, että hoidossasi noudatetaan elämänarvojasi ja että hoitoratkaisut perustuvat tahtosi elämäsi loppuvaiheen hoitopäätöksissä. Hoitotahto vahvistaa itsemääräämisoikeutesi toteutumista: jos hoitotahto on riittävän selkeä, ja voidaan olettaa että et ole muuttanut tahtoasi, hoitotahtoa tulee noudattaa.

Hoitotahdon määritelmä

Hoitotahdossaan ihminen ilmaisee tahtonsa sellaisen tilanteen varalta, jossa hän ei enää kykene päätöksen tekemiseen vakavan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Hoitotahdossa annettu tahdonilmaisu on yleensä joko suostumus tulevaisuudessa annettavaan hoitoon tai kieltäytyminen siitä. Perinteisesti hoitotahdolla siis ymmärretään tahdonilmaisu, jossa henkilö antaa määräyksiä lähinnä kuolemaansa edeltävästä loppuajan hoidosta.

Elämä esimerkiksi oikeudellisesti toimintakyvyttömänä ihmisenä voi kuitenkin jatkua varsin pitkään ja sisältää useita erimuotoisia ja -asteisia hoito- ja hoivapäätöksiä. Tämän vuoksi Muistiliiton näkemyksen mukaan hoitotahdossa on mahdollisuus antaa muunkinlaisia ohjeita halutusta hoidosta ja hoivasta. Hoitotahto voi toisin sanoen sisältää toiveita esimerkiksi hoitopaikan valinnasta ja hoivan arkeen liittyvistä seikoista.

Milloin hoitotahto on pätevä?

Pätevän hoitotahdon tekeminen edellyttää, että sen tekijä riittävällä tavalla ymmärtää hoitotahdon tekemisen merkityksen ja sisällön. Tämän vuoksi hoitotahto on hyvä tehdä ajoissa, mielellään mahdollisimman terveenä. Hoitotahdon voi kuitenkin tehdä myös esimerkiksi dementoivan sairauden varhaisessa vaiheessa, jos diagnoosi on tehty riittävän aikaisin.

Muistiliitto ry kannustaa dementoivan sairauden varhaisvaiheessa olevia ihmisiä hoitotahdon tekemiseen. Tällä tavoin turvataan, sairauden myöhemmin edetessä, että keskivaikeasti ja vaikeasti dementoituneen ihmisen tahtoa ja elämänarvoja kunnioitetaan hänen hoidossaan.

Hoitotahto sitoo

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista edellyttää, että potilaan itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan. Hoitotahto sitoo terveydenhuollon ammattihenkilöstöä. Hoitotahdosta voidaan kuitenkin poiketa jos on vahva syy epäillä, että hoitotahto on perustunut potilaan väärään käsitykseen esimerkiksi sairauden luonteesta ja hoitoon liittyvistä seikoista tai jos on ilmeistä, että potilaan tahto on muuttunut.

Hoitotahdon voi tehdä paitsi kirjallisesti, myös suullisesti. Potilasasiakirjoja koskevan asetuksen mukaan potilaan suullisesti tekemästä hoitotahdosta tulee tehdä selkeä, potilaan itsensä varmentama merkintä potilasasiakirjoihin. Jos potilas on tehnyt hoitotahtonsa kirjallisesti, se voidaan liittää potilasasiakirjoihin.

MUISTILIITON HOITOTAHTOLOMAKKEEN RAKENNE

Tämä lomake sisältää kaksi pääosiota:

- 1) Sitovat tahdonilmaisut ja
- 2) Hoitoa ja hoivaa koskevat toiveet

Sitovia tahdonilmaisuja koskeva osio sisältää ns. perinteisen hoitotahtosion elämän loppuvaiheeseen liittyvistä päätöksistä sekä mahdollisuuden valtuuttaa joku läheisistään tekemään hoitoaan koskevat ratkaisut. Tämä osio on oikeudelliselta merkitykseltään hoitohenkilöstöä velvoittava. Hoitoa ja hoivaa koskevat toiveet sitä vastoin ovat merkitykseltään lähinnä toiveen luonteisia. Niitäkin tulee mahdollisuuksien mukaan noudattaa, sillä ne kertovat potilaan tahdosta ja korostavat tällä tavoin hänen itsemääräämisoikeuttaan. Hoitotahtolomakkeen voi kukin täyttää niiltä osin kuin katsoo tarpeelliseksi.

Keskustelut hoitotahtoa laadittaessa

Hoitotahdon laatimisessa voi tulla eteen vaikeita hoitoon ja kuolemaan liittyviä kysymyksiä. Silloin hoitotahdosta kannattaa neuvotella hoitavan lääkärin, muistihoitajan tai muun hoitoon osallistuvan ammattihenkilön sekä omaisensa kanssa. Terveystieteiden ammattihenkilöllä on velvollisuus kertoa potilaalle hänen tahtonsa noudattamisen vaikutuksista. Omaiset puolestaan voivat toimia hoitotahdon tulkitsijoina tilanteessa, jossa sen sisältö on tulkinnanvarainen.

Hoitotahtolomakkeen säilytys

Hoitotahtolomaketta voidaan säilyttää esimerkiksi kotona muiden asiakirjojen yhteydessä tai pyytää, että se otetaan potilasasiakirjojen liitteeksi. Hoitotahtolomakkeesta voidaan myös ottaa kopioita ja antaa esimerkiksi yksi kappale henkilölle, jonka on nimennyt tekemään hoitoaan koskevat ratkaisut sitten kun siihen ei itse enää kykene.

HOITOTAHTONI

Täydellinen nimi _____

Sosiaaliturvatunnus _____

Olen laatinut tämän hoitotahdon siltä varalta, että olen toimintakykyäni heikentävän sairauden vuoksi kykenemätön ymmärtämään ja tekemään päätöksiä lääketieteellistä hoitoani ja hoivaani koskevissa asioissa.

1. SITOVAT TAHDONILMAUKSENI

Osa A: Päätösten tekeminen puolestani

1. Sijaispäättäjän nimeäminen

Nimeän seuraavan henkilön/henkilöt tekemään puolestani hoitoani koskevat ratkaisut (*kysymykseen tulee omainen, läheinen tai ystävä, johon luotan ja jonka kanssa olen keskustellut hoitotahdostani*).

Nimeämäni henkilö/henkilöt ovat oikeutettuja tekemään hoitoani koskevat ratkaisut niiltä osin kuin selkeä hoitotahtoni ei ilmene tästä asiakirjasta.

Poikani Kalle Meikäläinen

2. Potilasasiakirjojen luovuttaminen nimeämälleni henkilölle/henkilöille

Edellä kohdassa 1 mainitulla henkilöllä/henkilöillä on oikeus saada potilasasiakirjani *nähtäväkseen* hoitoani koskevien ratkaisujen tekemiseen.

Edellä kohdassa 1 mainitulla henkilöllä/henkilöillä on oikeus saada *suullisesti* tietoja potilasasiakirjoissa olevista tiedoistani.

3. Tietojen ilmaiseminen läheisilleni

Haluan, että edellä mainitun sijaispäättäjän/-jien lisäksi ammattihenkilöt kertovat tarpeelliseksi katsomansa tiedot (*olinpaikkaani, sairauttani koskevia tietoja jne.*) seuraaville läheisilleni:

Puolisoni Matti Meikäläinen

Poikani Kalle Meikäläinen

Tyttäreni Lissu Meikäläinen

Kaikki yllä mainitut henkilöt saavat tietoja olinpaikastani ja

sen hetkisestä voinnistani.

Osa B: Elämän loppuvaiheeseen liittyvät päätökseni

Seuraavat rastitetut (X) kohdat ilmaisevat tahtoni:

Jos fyysinen tilani huononee niin, että tarvitsisin lääketieteellistä hoitoa elämäni pitkittämiseksi:

- Haluan, että minut pidetään hengissä niin pitkään kuin se on kohtuudella mahdollista käyttämällä hyväksi kaikkia saatavilla olevia lääketieteellisiä hoitokeinoja.
- Minua ei saa elvyttää, jos se lääketieteellisesti arvioiden johtaisi kuolemani ja kärsimysteni pitkittämiseen.
- Päätettäessä hoidostani pidän tärkeämpänä elämäni laadun varmistamista kuin pitkittämistä. Minulle on tämän vuoksi annettava riittävä oireenmukainen hoito (*esimerkiksi kipulääkitys*) riippumatta sen vaikutuksesta elinaikani pituuteen.
- Sallin lääkäreiden toimivan henkilökohtaisten etujeni mukaisesti parhaaksi katsomallaan tavalla, jos sairauteni hoidon suhteen on hoitotahdon laatimisen jälkeen tapahtunut lääketieteellistä kehitystä (*josta en ole tietoinen*), ja jonka johdosta lopulliset toivomukseni saattaisivat poiketa tässä hoitotahdossa ilmaistuista toiveista.

Lisäksi tahdon, että:

Jos koen selkeästi havaittavissa olevaa kipua erilaisiin kokeisiin

ja hoitoihin (esim. verikokeet) sairauteni loppuvaiheessa,

toivon, että vain välttämätön tehdään, jos sillä on tilani

korjautumiseksi selkeät perusteet.

Vaikeiden oireiden ja kipujen poistamiseksi minua tulee

lääkitä ja hoitaa sairauden loppuvaiheessakin (murtumat, paikalliset

infektiot jne.). Olen yleensä valmis kokeilemaan uusia asioita. Tämä

koskee myös hoitoa ja kuntoutusta.

Jos olen pitkäaikaisessa tiedottomassa tilassa eikä toipumiseni

ole enää todennäköistä, toivon, ettei kärsimyksiäni pitkitetä

hengityskoneen ja syöttöletkun turvin.

2. HOITOA JA HOIVAA KOSKEVIA TOIVEITANI

Osa C: Yleiset hoivaan liittyvät toiveeni

1. Toivon, että elämänarvojeni kunnioitetaan hoidossani *(esimerkiksi elämänhistoriani keskeisiä asioita ja tapahtumia, suhteeni uskontoon, juhlapyhiin ja haluni osallistua hartaustilaisuuksiin sekä yksin olemiseen ja yksityisyyteni suojaan liittyviä näkemyksiäni):*

Perhe (puoliso ja lapset) on minulle tärkeä. Toivon, että tämä
huomioidaan hoidossani myös laitoshoidon aikana. Haluan myös, että
perheelleni annetaan todellinen mahdollisuus osallistua hoitoni ja
hoivani suunnitteluun. He ovat parhaiten selvillä elämänarvoistani ja
elämänhistoriastani.

Juhlapyhät, erityisesti joulu ja pääsiäinen traditioineen ovat minulle
tärkeitä. Toivon voivani viettää niitä läheisten kanssa.

Ollessani laitoshoidossa toivon, että yksityisyyttäni kunnioitetaan; en
halua, että asioistani huudellaan "päiväsalissa" eikä minun tule antaa
kuljeskella puolialasti käytävillä (ellen ilmaise siihen selkeästi muuttu-
nutta näkemystäni).

2. Toivon, että seuraavia ajatuksiani hoitopaikkani valinnasta ja annettavan hoidon sisällöstä huomioidaan hoidossani (*esimerkiksi ajatuksiani kotihoidosta ja laitoshoidosta, toiveitani hoitopaikasta ja huoneeni kalustamisesta, turvallisuuteen liittyvän teknologian (turvaliivit, lepositeet) käytöstä hoidossani*):

Haluan asua kotona tai kodinomaisissa oloissa niin kauan kuin se on turvallista. Turvallisuuteni takaamiseksi kotiini saa asentaa kaikki mahdolliset teknologiset apuvälineet. Jos joudun laitoshoitoon, toivon pääseväni mahdollisimman virikkeelliseen, kodinomaiseen paikkaan. Tämän toiveen toteutumiseksi saa käyttää omaisuuttani, jos se on tarpeen.

Laitospaikassani kalustuksen tulee olla kodinomainen, mutta selkeä. Omat tavarat ovat minulle tärkeitä, etenkin valokuvat. Haluan ottaa tavaroitani ja huonekalujani mukaani laitokseen. Haluan myös TV:n ja radion omaan huoneeseeni, jos se on ko. laitoksessa mahdollista. Minua saa valvoa teknologiaa hyväksi käyttäen.

En halua sitomista, en myöskään lääkkein sitomista. Lonkkasuojat ja kypärän hyväksyn.

3. Toivon, että perushoivassani huomioidaan seuraavia minulle tärkeitä asioita (*esimerkiksi mieliruoat ja -juomat, peseytyminen ja pukeutuminen, liikunta- ja nukkumistottumukset, harrastukset, asiat joista pidän tai joista en pidä*):

Pidän yleensä mausteisesta, jopa tulisesta ruoasta. Jos on pakko, voin syödä soseruokaa. En pidä silleistä ja silakoista, olen allerginen kiwi-hedelmälle. Kahvissani tulee olla maitoa. Pidän punaviinistä ja minulle tulee suoda mahdollisuus nauttia sitä säännöllisesti.

Hygienian hoito ja puhtaus on minulle tärkeää. Saunominen on elämäni kohokohtia. Pidän miedoista löylyistä ja hyväntuoksuisista shampoista.

Minulle on tärkeää, että hiukseni ja kynteni ovat siistit ja laitetut. Olen tottunut käymään kampaajalla kerran kuukaudessa, käsihoidossa muutaman kerran vuodessa. Kynteni ovat aina lakatut. Toivon myös kevyttä ehostusta, ainakin puuteria ja huulikiiltoa sekä hajuvettä. Pidän mustista vaatteista, lisäväreinä saa olla minulle sopivia selkeitä värejä, ei haaleita pastellisävyjä. Vaatteideni tulee olla siistejä ja laadukkaita. Trikoohousuja en käytä.

4. Lisäksi toivon, että:

Mielipiteeni asioista saattaa muuttua sairauteni edetessä. Jos selkeästi ilmoitan mielipiteeni muutoksesta, tai jos se on muulla tavoin havaittavissa, toivon, että perheeni hyväksyy muuttuneet näkemykseni. Toiveenani siis on, että myös sairaana ollessani ilmaisemaani tahtoa pyritään kunnioittamaan, jos se ei johda selkeästi omien etujeni vastaiseen lopputulokseen. Jos kysymys on hoitosuostumuksen antamisesta tai omaisuuteni käyttämisestä, edellyttää muuttuneen mielipiteeni noudattaminen toki sitä, että ymmärrän riittävällä tavalla päätöksenteon luonteen ja seuraukset. Toivon myös, että laitoshoidon aikana hoitajat kuulostelevat tarkasti mahdollisesti muuttuvia toiveitani.

Jos muuttuneesta toiveestani on epäselvyyttä, toivon, että päätöksen puolestani tekee poikani Kalle Meikäläinen tämän hoitotahdon nojalla. Lisäksi toivon, että mielipidettäni tiedustellaan (jos se on mahdollista) minua koskevassa päätöksenteossa, ja että minulle kerrotaan aina etukäteen, mitä minulle on suunniteltu hoidon ja/tai hoivan osalta.

Informaatiota tulee antaa siten, että minä ymmärrän sen sisällön mahdollisimman hyvin.

Osa D: Taloudellisiin asioihin liittyvät toiveeni

1. Toivon, että seuraavat näkemykseni huomioidaan taloudellisten asioideni hoidossa (*Esimerkiksi näkemyksiäni varallisuuteni käytöstä minulle parhaan mahdollisen hoidon ja hoivan saamiseksi, kulutustottumuksiini liittyviä seikkoja*):

Olen tottunut käyttämään rahaa itselleni tärkeisiin asioihin. Nautin ostosten tekemisestä ja toisinaan taloudellinen tilanteeni jopa hieman kärsii siitä. Haluan vastaisuudessakin, että omaisuuttani käytetään minun hyväkseni. Tämä tarkoittaa ensinnäkin sitä, että varallisuuttani saa ja tulee käyttää minulle parhaan mahdollisimman hoidon saamiseen.

Haluan myös tehdä totuttuja asioita: käydä säännöllisesti kampaajalla, käsihoidoissa ja hierojalla. Olen jo vuosikymmeniä matkustanut ulkomaille vähintään kerran vuodessa. Jatkossakin haluan matkustella, jos kuntoni sallii ja jos nautin siitä vielä. Jos tarve vaatii ja rahani riittävät, maksan mielelläni matkakumppanini matkan.

Minulle on myös annettava riittävä määrä käyttövaroja, jotka saan tuhllata oman mieleni mukaan. Haluan osallistua läheisten muistamiseen ja antaa heille säännöllisesti joulu- ja syntymäpäivälahjoja.

2. Jos minulle haetaan holhustoimilain mukaista edunvalvojaa, toivon, että mahdollisuuksien mukaan seuraava henkilö määrätään edunvalvojakseni:

Tyttäreni Lissu Meikäläinen koskien taloudellisten asioiden hoitoa.

Poikani Kalle Meikäläinen tekee päätökset hoidostani

tämän hoitotahdon nojalla.

3. Lisäksi toivon, että:

Osa E: Lääketieteellisiin tutkimuksiin osallistuminen

Jos läheiseni joutuvat tekemään puolestani päätöksen lääketieteellisiin tutkimuksiin osallistumisesta, toivon, että seuraavia tahdonilmaisujani kunnioitetaan päätöstä tehtäessä. (*Lain mukaan vajaakkyiisen aikuisen lääketieteellisiin tutkimuksiin tulee saada omaisten tai edunvalvojan kirjallinen suostumus.*)

Seuraavat rastitetut (x) kohdat ilmaisevat tahtoni:

- Haluan osallistua lääketieteellisiin tutkimuksiin, jos niistä aiheutuu minulle todennäköistä henkilökohtaista hyötyä.
- Haluan osallistua lääketieteellisiin tutkimuksiin, vaikka niistä ei olisikaan todennäköistä henkilökohtaista hyötyä edellyttäen, että muut terveydentilaltaan ja/tai iältään samaan ryhmään kuuluvat voisivat todennäköisesti hyötyä niistä.
- Haluan osallistua muihin tutkimuksiin (*esimerkiksi psykologisiin kokeisiin, havaintotutkimuksiin, tilastollisiin tutkimuksiin*).
- En halua osallistua lääketieteellisiin tutkimuksiin.

Lisäksi toivon, että:

Päivämäärä

Allekirjoitus

Todistajat nimen selvennyksineen

Olen muuttanut hoitotahtoani
(*muutokset liitteenä olevalla lisäsivulla*)

Päivämäärä

Allekirjoitus

Olen keskustellut hoitotahdostani seuraavien henkilöiden kanssa:

Nimi ja päivämäärä

Lisäsivu

Hoitotahtolomake pohjautuu eurooppalaisten Alzheimer-järjestöjen kattojärjestön Alzheimer European dementoituvien itsemääräämisoikeutta koskevaan julkaisuun.

Tätä hoitotahtolomaketta on muokattu ja päivitetty Muistiliitossa suomalaisiin olosuhteisiin soveltuvaksi.

Päivitystyössä on kuultu useita lääketieteen ja sosiaali- ja terveydenhuollon oikeusturvan asiantuntijoita. Julkaisu on saanut Raha-automaattiyhdistyksen tukea.

Muistiliitto

Alzheimer Centralförbundet

Muistiliitto ry
Luotsikatu 4 E
00160 Helsinki
09-6226 200
www.muistiliitto.fi